Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Hittudományi Kar

H-1053 Budapest, Veres Pálné u. 24.,

Tel: (36-1) 484-3030

Intézményi azonosító: FI79633

TANULMÁNYI TÁJÉKOZTATÓ

HITTANÁR-NEVELŐTANÁR OSZTATLAN ÉS RÖVID CIKLUSÚ KÉPZÉS LEVELEZŐ MUNKARENDBEN

2019/2020-AS TANÉVTŐL KEZDVE

Tartalom

HITTANÁR-NEVELŐTANÁR OSZTATLAN KÉPZÉS LEVELEZŐ MUNKARENDBEN - KÉPZÉSLEÍRÁS 2

RÖVIDCIKLUSÚ KÉPZÉS – KÉPZÉSLEÍRÁS 2

JELENTKEZÉS ÉS A FELVÉTELI FELTÉTELEI ÉS A FELVÉTELI VIZSGA 3

KÉPZÉSI ÉS KIMENETI KÖVETELMÉNYEK 3

HITTANÁR-NEVELŐTANÁR KÉPZÉS ZÁRÓVIZSGA 5

OKLEVÉL 7

PÁLYAALKALMASSÁGI VIZSGÁLAT AZ OSZTATLAN TANÁRKÉPZÉSRE JELENTKEZŐK SZÁMÁRA 8

A TANÁRI SZAKDOLGOZAT 9

A PORTFÓLIÓ 19

HITTANÁR-NEVELŐTANÁR OSZTATLAN KÉPZÉS LEVELEZŐ MUNKARENDBEN - KÉPZÉSLEÍRÁS

A hittanár-nevelőtanár osztatlan mesterképzés olyan pedagógusok képzésére irányul, akik az állami és egyházjogi előírások megtartásával kompetens módon kapcsolódnak be az iskolai hitoktatásba a kezdetektől, azaz az óvodai hitoktatástól egészen az érettségiig, illetve általános pedagógus diplomához kötött feladatok ellátásához nyernek szakképzettséget. Tehát a végzettség megszerzése hitoktató, hittanár képesítést jelent, továbbá, a pedagógus végzettség alapján napközis tanár vagy kollégiumi nevelőtanár munkakört tölthet be a képzést elvégző hallgató.

A képzés időtartama 10 (8+2) félév. A képzés a teológiai ismeretek elmélyítése mellett a hallgatók pedagógiai ismereteinek és tanári kompetenciáinak fejlesztésére irányul, az utolsó két félévben pedig összefüggő szakmai gyakorlatot kell teljesíteni. A szakra azok jelentkezhetnek, akik legalább érettségivel rendelkeznek.

A képzésben résztvevő hallgatónak összesen 300 kreditet kell teljesítenie, amelyből 200 kredit a teológiai szakterülethez kapcsolódik, 100 kredit a pedagógiai és pszichológiai elméleti és gyakorlati részből, szakmódszertani (diszciplináris és interdiszciplináris tantárgy-pedagógiai) részből, valamint a képzéssel párhuzamosan megszerzett pedagógiai, pszichológiai és tanítási gyakorlatból, továbbá a köznevelési intézményben, felnőttképzést folytató intézményben teljesített összefüggő egyéni iskolai gyakorlatból áll.

Állami ösztöndíjjal azok tanulhatnak e képzésben, akik még nem használták fel felsőoktatásban résztvevőként az állam által finanszírozott féléveiket.

RÖVIDCIKLUSÚ KÉPZÉS – KÉPZÉSLEÍRÁS

Hittanár-nevelőtanár osztott rövid ciklusú képzésünket – szintén levelező munkarendben - azoknak ajánljuk, akik korábbi teológiai mesterszakot vagy főiskolai szintű hittanári végzettséget tökéletesítve kívánnak bekapcsolódni az érettségiig tartó iskolai hitoktatás folyamataiba vagy egyéb ifjúságnevelő munkákba. A képzés időtartama 2 félév.

A katolikus teológus oklevél birtokában a képzés a hallgatók pedagógiai és pszichológiai ismereteinek és tanári kompetenciáinak fejlesztésére irányul.

Akik főiskolai szintű hittanár szakképzettség megszerzését követően kapcsolódnak a képzésbe, azoknak a pedagógiai és pszichológiai ismeretek és tanári kompetenciáinak fejlesztésén túl bizonyos számú szakterületi ismerethez kötődő kreditet is össze kell gyűjteni.

JELENTKEZÉS ÉS A FELVÉTELI FELTÉTELEI ÉS A FELVÉTELI VIZSGA

Az egyszakos hittanár-nevelőtanár képzésre a PPKE Hittudományi Karán keresztül lehetséges jelentkezni. Az elektronikusan letölthető jelentkezési lapot kitöltés után a to@htk.ppke.hu e-mail címre kell eljuttatni (A felvi.hu-n keresztüli jelentkezésre tehát nincs szükség!) A felvételivel kapcsolatos további információk a HTK honlapján a felvételizőknek oldalon találhatók: http://www.htk.ppke.hu/felvetelizoknek

Felvételi:

Egy rövid hittani ismeretek tematikájú írásbeli feladatsor megoldása és az azt követő motivációs beszélgetés alkotják a felvételi vizsgát, valamint **pályaalkalmassági vizsga[1],** melyeknek eredményéről 5 munkanapon belül e-mailben kapnak értesítést a felvételizők.

KÉPZÉSI ÉS KIMENETI KÖVETELMÉNYEK

HITTANÁR-NEVELŐTANÁR OSZTATLAN KÉPZÉS – RÖVID CIKLUSBAN IS – KÉPZÉSI ÉS KIMENETI KÖVETELMÉNYEK

A képzés jellege:	hitéleti (államilag elismert végzettséget nyújt)
Képzési forma:	levelező munkarend
Félévek száma:	8+2 (osztatlan képzésben)
	2 (teológus vagy főiskolai hittanári végzettség birtokában)
Kreditösszeg:	300 (osztatlan 10 féléves képzésben)
	60 (teológus vagy főiskolai hittanári végzettség birtokában)
Szakképzettség megnevezése:	okleveles hittanár nevelőtanár
Finanszírozási forma:	állami ösztöndíjas vagy önköltséges

HITTANÁR-NEVELŐ TANÁR – osztatlan képzés a 8/2013. (I.30.) EMMI rend. alapján

1. A szakképzettség oklevélben szereplő megnevezése

- magyar nyelvű megjelölése: okleveles katolikus hittanár – nevelőtanár

- angol nyelvű megjelölése: Teacher of Catholic Religious Education

A szakképzettség oklevélben történő megnevezésére - belső egyházi szabály vagy hagyomány alapján, az egyházra, vallásfelekezetre, vallási közösségre való utalással - használható egyedi elnevezés is. Egyedi elnevezés használata esetén a szak nyilvántartásba vételét a felsőoktatási intézmény a választott elnevezéssel kezdeményezi.

2. A képzési idő:

2. A Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés *a)* pontja szerinti szakterületi képzés képzési ideje és az összegyűjtendő kreditek száma az 1. melléklet 4.1. és 4.2. pontjában foglaltakra tekintettel:
– osztatlan képzésben a képzési idő 10 félév, az összegyűjtendő szakterületi kreditk száma: 180–200 kredit.

Az 1. melléklet 4.1.5. és a 4.2.4. pontjában foglaltakra tekintettel, az 1993. évi felsőoktatási törvény szerinti főiskolai szintű hitéleti tanári szakképzettséget követően, a tanári mesterszakon a képzési idő 2 félév, 60 kredit.

2.2. A 3. §-ban foglaltakra és az 1. melléklet 4.1.3., 4.1.4. és 4.2.3. pontjára figyelemmel a képzési idő 2 félév.

2.3. Teljes idejű képzésben az összefüggő, egyéni iskolai gyakorlat 2 félév, a részidős képzésben az előzetesen megszerzett munkatapasztalat elismerésével az egyéni összefüggő iskolai gyakorlat időtartama 1 félév. 283/2012. (X. 4.) Korm. Rendelet, 6. § (7).

3. A képzés célja: a hitoktatás, hitre nevelés különböző színterein (iskolai nevelés-oktatás, plébánia, felnőttoktatás) a hitéleti tantárgy oktatására, az iskola pedagógiai, a kollégiumi nevelés feladatainak ellátására képes tanárok képzése, továbbá a tanulmányok doktori képzésben történő folytatására való felkészítés.

4. Az elsajátítandó szakmai tudás, képesség

Az ismeretek ellenőrzése a tantervben előírt **aláírások, gyakorlati min**ősítések megszerzéséből, **vizsgákból, szakdolgozat** elkészítéséből, valamint **záróvizsga** letételéből tevődik össze.

4.1. A Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés b)-c) pontja tekintetében:

a 2. mellékletben meghatározott tanári tudás, készség, képesség.

4.2. A Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés a) pontja tekintetében:

az egyházi jogi személy fenntartó által meghatározott tudás, készség, képesség, melyek leírását saját, valamint az általa fenntartott felsőoktatási intézmény honlapján teszi közzé.

5. Idegennyelvi követelmények:

A mesterfokozat megszerzéséhez az Európai Unió és az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) hivatalos nyelveiből vagy romani, illetve lovári (cigány) vagy beás (cigány) nyelvből legalább egy, államilag elismert középfokú (B2) komplex típusú nyelvvizsga vagy ezzel egyenértékű érettségi bizonyítvány vagy oklevél szükséges.

HITTANÁR-NEVELŐTANÁR KÉPZÉS ZÁRÓVIZSGA

A záróvizsga két részből áll, a teológiai szakterület tételeiből (I) és a pedagógiai-pszichológiai terület tételeiből (II) áll össze!

TEOLÓGIAI TERÜLET (I)

Tételei:

Dogmatika

I. Isten misztériuma

1. Az Istenről szóló beszéd lehetősége és formái, Isten megismerése (A dogmatika kézikönyve I, 25-35; 118- 126; 91-93; 102-104). 2. Ágoston öröksége és a Filioque kérdése (A dogmatika kézikönyve I, 531-540; 569-573).

II. A Szentháromság misztériuma

1. Ökonómiai és immanens Szentháromság, az önközlés titka és a szentháromságtani személyfogalom (A dogmatika kézikönyve II, 547-581). 2. A szentháromságtani fogalmak rögzítése; Nyugat pszichológiai megközelítése; Szentviktori Richárd és a ferences iskola (A dogmatika kézikönyve II, 516-532).

III. A teremtés misztériuma

1. A szabad, semmiből való teremtés, a teremtés célja (Puskás Attila, A teremtés teológiája, 188-212).
2. A keresztény antropológia teremtésteológiai alapjai (Puskás Attila, A teremtés teológiája, 265-295).
IV. Krisztus misztériuma

1. A krisztológiai dogma fejlődése a Nikaiai zsinattól a III. Konstantinápolyi zsinatig (A dogmatika kézikönyve I, 357-380).
2. A megtestesülés titkának értelmezése (Kereszty Rókus – Puskás Attila, Jézus Krisztus, 401-415; 435-447).

V. A kegyelem misztériuma

1. Luther és a Trienti zsinat megigazulásfelfogásának összehasonlítása (Puskás Attila, A kegyelem teológiája, 118-123; 126-138).
2. Isten egyetemes üdvözítő akarata (Puskás Attila, A kegyelem teológiája, 173-185).

VI. Isten szentségi kegyelme

1.Szentségtani alapfogalmak (A dogmatika kézikönyve II, 207-215; 218-232).

2. A keresztség szentsége (A dogmatika kézikönyve II, 236-270).

VII. A kegyelem beteljesedése

1. A halál, a halhatatlanság és a feltámadás teológiai értelmezése (A dogmatika kézikönyve II, 470-482).
2. Az ítélet, a purgatórium, a pokol és a beteljesedés teológiai értelmezése (A dogmatika kézikönyve II, 482- 494). Az egyes traktátusokhoz tartozó dogmákat tudni kell!!! (A dogmatika kézikönyve II, 635-638).

Erkölcsteológia

1/ Az ó- és újszövetségi iratok erkölcse

2/ Az optio fundamentalis és a szabadság

3/ A törvény

4/ A bűn

5/ A remény erénye

6/ A szeretet erénye

7/ A vallásosság erénye

8/ Erkölcsi erények a Bibliában és az első keresztény századokban

9/ Aquinói Szent Tamás erénytana

10/ Az okosság erény

A PEDAGÓGIAI-PSZICHOLÓGAI TERÜLET (II)

- **Szakdolgozat megírása és védése** [2]
- **Portfólió megírása és védése**[3]

A képzésre teológus diplomával vagy főiskolai diplomával érkező hallgatók esetében a záróvizsga csak a pedagógia-pszichológia terület követelményeinek teljesítését jelenti. A tanári záróvizsga a 10 féléves levelező képzés hallgatói számára három részből áll:

1. A hallgató megvédi szakdolgozatát: digitális formában elkészíti a dolgozat összefoglalóját, amely tartalmazza a bírálatban feltett kérdésekre adott válaszokat is, és ezt a bizottság előtt prezentálja. A bemutatásra és a szakdolgozat védésére 15 perc áll rendelkezésre.

2. A hallgató a portfolió dokumentumai alapján bemutatja saját szakmai fejlődését a 8 tanári kompetencia szerint. A bemutatóhoz kapcsolódóan megválaszolja azokat a kérdéseket, amelyeket a bizottság a szakmai fejlődés egyes szakaszaihoz vagy tartalmához kapcsolódóan megfogalmaz. A bemutatásra és az azt követő szakmai beszélgetésre 15 perc áll rendelkezésre.

3. A hallgató a Teológia terület záróvizsga tételei alapján szóban ad számot tudásáról, felkészültségéről.

A záróvizsga bizottság tagjainak meghívása a vonatkozó rendelkezések alapján történik (HTK oktatói , témavezető, bíráló/k, a Tanárképző Központ oktatói).

A tanári záróvizsga az osztott 2 féléves képzésben résztvevő hallgatók számára egyrészből áll:

A hallgató a portfolió dokumentumai alapján bemutatja saját szakmai fejlődését a 8 tanári kompetencia szerint. A bemutatóhoz kapcsolódóan megválaszolja azokat a kérdéseket, amelyeket a bizottság a szakmai fejlődés egyes szakaszaihoz vagy tartalmához kapcsolódóan megfogalmaz. A bemutatásra és az azt követő szakmai beszélgetésre 15 perc áll rendelkezésre.

A védéshez szükséges tárgyi feltételeket a HTK biztosítja.

OKLEVÉL

A Kar a sikeres záróvizsgát követően, amennyiben az idegennyelvi követelményeket is teljesítette, oklevelet állít ki a hallgató számára.
Az oklevél minősítését
Osztatlan képzésen
-záróvizsga eredmények és a halmozott súlyozott tanulmányi átlag számtani átlaga
Rövid ciklusú képzésnél teológus diplomával rendelkezőknek a

- záróvizsga eredménye

Rövid ciklusú képzés főiskolai hittanár diplomával rendelkezőknek

- záróvizsga eredmények és a halmozott súlyozott tanulmányi átlag számtani átlaga adja.

Eszerint lehet:
1,50 alatt – elégtelen (1)
1,50-2,49 – elégséges (2)
2,50-3,49 – közepes (3)
3,50-4,49 – jó (4)
4,50-5,00 – jeles (5)

1.sz.melléklet

PÁLYAALKALMASSÁGI VIZSGÁLAT AZ OSZTATLAN TANÁRKÉPZÉSRE JELENTKEZŐK SZÁMÁRA

A tanárképzésre jelentkezőknek pályaalkalmassági vizsgálaton kell részt venniük a felvételi eljárás keretében. A pályaalkalmassági vizsgálat célja: a szóbeli alkalmassági vizsgán, a jelölttel való személyes találkozás során, a tanárképzésre jelentkező pályaképéről, személyes motivációiról, habitusáról, kommunikációs készségéről, pedagógiai elképzeléseiről való tájékozódás.

A pályaalkalmassági vizsgálat, az alkalmassági vizsga elemei:

1. Pedagógiai témájú szöveg alapján egy konkrét nevelési helyzet értelmezése, véleményezése.
2. A jelölt által szabadon választott pedagógiai jellegű olvasmányról szóló beszámoló értékelése.
3. A jelentkező által előzetesen megküldött motivációs levél alapján beszélgetés a felvételiző pályaelképzeléseiről, karrierterveiről, egyéni életút fejlődési terveiről, arról, hogy miért kíván tanár lenni.

A jelentkezőnek nyilatkoznia kell arról, hogy nincs olyan betegsége, amely akadályozná a felsőoktatási tanulmányainak folytatását, beleértve a közoktatási intézményben a tanulmányai során folytatandó egy éves szakmai gyakorlatát is.

Az alkalmassági vizsgára külön közzétett szakirodalomból készülni nem kell. A jelentkezőnek előzetesen egy motivációs levelet kell elküldenie. A vizsgálat második elemeként meghatározott pedagógiai jellegű olvasmányról szóban, a pályaalkalmassági elbeszélgetésen kell beszámolnia a jelentkezőnek, előzetesen semmilyen írásbeli beszámolót nem szükséges erről elküldenie.

Amennyiben a felvételiző több tanárképzésre, illetve több intézménybe jelentkezik, elegendő az első, általa megjelölt felsőoktatási intézményben részt venni az alkalmassági vizsgán, amelynek az eredményét minden jelentkezési helyén, így PPKE HTK-n is elfogadják. A pályaalkalmassági vizsgálatról az Intézmény egy behívó levélben fogja értesíteni az érintett jelentkezőket. A pályaalkalmassági vizsgálat eredménye „alkalmas" vagy „nem alkalmas" lehet. Aki nem felel meg az alkalmassági vizsgán, nem vehető fel tanárképzésre.

2.sz. melléklet

A TANÁRI SZAKDOLGOZAT

A tanári szakdolgozat a 8/2013-as EMMI rendelet – amely a tanárképzés általános követelményeit határozza meg – 1. számú melléklete által szabályozott írásmű. Az osztatlan tanárképzésben egy szakdolgozatot kell elkészíteni, benyújtani és a záróvizsga részeként megvédeni a tanulmányok lezárásakor. Szakdolgozatot csak a 10 féléves levelező szakos képzésben résztvevő hallgatók írnak, az osztott két féléves kiegészítő képzés hallgatóitól ez nem elvárás. A szakdolgozat kreditértéke: 8 kredit.

A szakdolgozat témaköreit a tanárszakokon oktató szaktanárok, szakmódszertanosok és a Tanárképző Tanszék oktatói adhatják meg. A jóváhagyott témák a HTK honlapjára kerülnek fel minden tanév október 30-ig.

A szakdolgozat a tanárrá válás folyamatának egy lényeges eleme, amely bizonyítja, hogy a tanárjelölt képes a képzés során szerzett diszciplináris és pedagógiai ismereteit integrálni és a tanári tevékenysége során alkalmazni. Igazolja továbbá, hogy a tanárjelölt képes a tanulási-tanítási folyamat során szerzett tapasztalatait elemezni, azokból következtetéseket levonni és ezeket saját munkája során alkalmazni.

A tanári szakdolgozat neveléselméleti, neveléstörténeti, didaktikai témához vagy pedig a hallgató szakjának/szakjainak szakmódszertani tematikájához kell, hogy kapcsolódjon. Elkészülhet az adott szaknak megfelelő idegen nyelven is, de a szakdolgozati védés magyar nyelven történik.

A szakdolgozatnak tükröznie kell, hogy a hallgató a szakmai témát szakmódszertani, neveléstudományi és pszichológiai ismereteire támaszkodva az alap- és középfokú oktatás szintjein, illetve a szakképzés vagy a felnőttoktatás céljainak megfelelően képes feldolgozni. A dolgozat témaválasztása és a feldolgozás feleljen meg a hallgató tanárszakjának, vagy nem szakspecifikus pedagógiai-pszichológiai problémát vizsgáljon. A szakdolgozat mutassa be egy elméleti vagy egy gyakorlati probléma felvetését és megoldását vagy egy empirikus kutatást.

1. A szakdolgozat típusai

A téma- és módszerválasztás szempontjából a tanári szakdolgozatokat három nagyobb típusba sorolhatjuk.

Az *elméleti jellegű* szakdolgozat egy adott téma minél szélesebb körű és alaposabb feldolgozását tartalmazza (ismertetés, elemzés, kritika, értékelés, új szempontok bemutatása), valamint fontos, hogy legyenek benne a gyakorlatra vonatkozó megállapítások is.

A *gyakorlati jellegű* szakdolgozat tartalmazza a gyakorlati tapasztalatok vagy a szaktárgy egy részterülete tanításának valamely szakpedagógiai, illetve általános neveléstudományi szempont szerinti, tudományos alaposságú bemutatását, elemzését, értékelését vagy egy tanításához szükséges segédlet elkészítését. A gyakorlati jellegű szakdolgozatnál fontos az aktuális dokumentumok figyelembevétele (adott jogszabályok, köznevelési törvény, Nat, kerettanterv, …).

A *kutatási jellegű* szakdolgozat tartalmazza az empirikus kutatást, annak minden elemét (a módszer bemutatását, hipotézist/kérdésfelvetést, a kutatás leírását, elemzést, összevetést, értékelést, a gyakorlatra vonatkozó következtetést), ugyanakkor szerepeljen benne az adott témához kapcsolódó rövid elméleti ismertetés is.

A szakdolgozat beadása

A szakdolgozat egy gépelt (nyomtatott) példányban készül, amelyet sötét (fekete színű) keményborítós kötéssel kell ellátni, ebből egy példányt a HTK Tanulmányi Osztályának kell benyújtani. A szakdolgozatot a hallgató –pdf formátumban –a Neptun rendszerbe történő feltöltéssel nyújtja be elektronikus formában.

A szakdolgozat beadásának határideje az őszi szemeszterben november 15., a tavaszi szemeszterben április 15.

2. A szakdolgozat értékeléséről

A szakdolgozat értékelése a pontszámoktól függetlenül elégtelen az alábbi esetekben:

- ha a szakdolgozat terjedelme nem éri el a minimumot;
- ha a szakdolgozat nem felel meg az alapvető formai előírásoknak (lásd az előírásokban a *Forma* című részt);
- ha az alapvető részek bármelyike hiányzik (lásd az előírásokban a *Tagolás–Makroszerkezet* című részt);
- ha a dolgozat nagyszámú (20 vagy annál több) súlyos, értelemzavaró hibát tartalmaz (helyesírás, nyelvhelyesség, értelmetlen szakszó használat);
- ha a szerző plagizál.

Az egyes szempontokra 1–5 közötti pontszám adható, a szakdolgozat összesen 25 ponttal értékelhető. A pontszámok jegyekké a következő átváltókulcs szerint alakulnak:

0–5 pont: elégtelen (1)
6–10 pont: elégséges (2)
11–15 pont: közepes (3)
16–20 pont: jó (4)
21–25 pont: jeles (5)

Értékelési szempontok:

- Témaválasztás (relevanciája, aktualitása, eredetisége, feldolgozhatósága, indoklása a tanárképzés szempontjából)
- Szerkezet, felépítés, koherencia (a tartalomjegyzék felépítése, a dolgozat felépítése, tagolása, áttekinthetősége, az ábrák, képek, grafikonok elhelyezése, minősége)
- Nyelvi megfelelés (helyesírás, nyelvhelyesség, stílus, a tudományos értekezés műfaji követelményeinek való megfelelés, a szakterminológia helyes használata; ha a benyújtott szakdolgozat idegen nyelvű, ezeknek a nyelvhelyességi és műfaji kategóriáknak akkor is meg kell felelnie)
- Szakirodalom, idézés, hivatkozás, utalás (mennyisége, minősége, relevanciája, a szakirodalom felhasználásának, feldolgozásának módja, az idézés szabályainak a betartása, idézettel kapcsolatban a saját álláspont jelzése)
- Elmélet (a szükséges elméleti alapok ismerete és feldolgozása, a szintetikus látásmód, a releváns és koherens következtetések, a saját eredmények és állítások argumentációja, valamint gyakorlati hasznossága, jelentősége)
- Gyakorlat (a szükséges elméleti háttér ismerete, a gyakorlati tapasztalatok bemutatása, a szaktárgynak való megfelelés, a tanítási módszer kidolgozottsága, a

tanításhoz szükséges segédletek bemutatása, az adott jogszabályoknak és előírásoknak való megfelelés (törvény, Nat, kerettanterv, ...)
- Kutatás (az empirikus kutatás minden elemének – elméleti alap, módszer, hipotézis/kérdésfeltevés, kutatásleírás, elemzés, összevetés, értékelés – megléte és a gyakorlatra vonatkozó következtetés minősége)

A szakdolgozatról a bírálat előtt a hallgatónak és témavezetőjének el kell dönteni, hogy elméleti, gyakorlati vagy kutatás alapú-e a szakdolgozat, és a bírálónak a megfelelő szempont szerint kell a benyújtott munkát értékelnie (ezt a döntést az igazolólapon jelezni kell). A bírálat az érdemjegyen túl tartalmaz egy rövid (1500–2000 karakteres) szöveges értékelést is, az alábbi szempontokkal:

- az értékelési szempontokra adott osztályzat indoklása;
- a dolgozat pozitívumainak, erényeinek a kiemelése;
- a dolgozat esetleges hibáinak, gyengeségeinek a kiemelése;
- a dolgozat sajátosságainak, jellegzetességeinek a kiemelése;
- a további lehetőségeknek, teendőknek a felmutatása;
- a hallgató további munkáját, tevékenységét segítő javaslatok megfogalmazása.

A bíráló legalább két kérdést tesz fel a szakdolgozattal kapcsolatban. A kérdések utalhatnak a hiányosságokra, a félreérthető/pontatlan megállapításokra, a dolgozat újszerű, érdekes eredményeire, a további vizsgálandó feladatokra.

3. A szakdolgozat formai követelményei

- Betűtípus: Times New Roman; betűméret: 12 (lábjegyzet 10); sortávolság: 1,5; sorkizárással.
- Terjedelem: a járulékos részek nélkül 40–60 oldal, 80.000–120.000 karakter (szóköz nélkül).
- Margó: bal oldal 3 cm; jobb oldal 2,5 cm; felső, alsó margó 2,5 cm
- Oldalszám: alul, jobb oldalon.
- Lábjegyzet: A szövegben sorszámmal jelöljük és a lap aljára írjuk, 10-es betűmérettel. A lábjegyzetek lehetőleg ne nyúljanak át a következő oldalra.
- Kiemelés: Általában kerülendő a különféle szövegszerkesztési ötletek használata egy tudományos munkában.
- Félkövér (bold): csak fogalomtárnál vagy szószedettnél, esetleg fejezetcímeknél.
- Dőlt (kurzív): csak az idézeteknél és a művek címénél.
- Nagybetű (verzál): csak ha a helyesírás megköveteli (pl. mozaikszavaknál).
- Ne szerepeljen: ritkítás, keret, raszter, aláhúzás, előfej, fejléc, fattyúsor, árvasor.

<u>Tagolás – Makroszerkezet</u>

1. Járulékos részek a szakdolgozat elején:

- Borító (lásd a mellékletet)
- Belső címlap (lásd a mellékletet)
- Tartalomjegyzék: A tartalomjegyzékben *Tartalomjegyzék* cím nem szerepel, de az oldalszámozásnál figyelembe kell venni. A tartalomjegyzék külső megjelenésében is tükrözze a fejezetek egymáshoz való viszonyát és a dolgozat logikai felépítését. A különböző betűméretek helyett az alábbi felosztás alkalmazandó: főfejezet római

számmal (I.); alfejezet arab számmal (I. 1.); azon belül lévő alfejezet kisbetűvel (I. 1. a.).
- Mottó: Nem szükségszerű a használata, ám egy találó, hatásos mottót célszerű használni.

2. Főszöveg:

- Bevezetés (lehetnek ezen belül is fejezetek, alfejezetek). Általában a dolgozat 5-12%-a. A bevezetés gondolati vezérelve: „Mondd el, hogy mit fogsz mondani!" A bevezetés feladata az érdeklődés felkeltése, a téma bemutatása, a dolgozat céljának és esetleges eredményének a bemutatása, a témaválasztás indoklása, a módszer rövid bemutatása vagy megemlítése, esetleg köszönetnyilvánítás (személyeknek, intézményeknek, általában fontossági vagy betűrendi sorrendben).
- Tárgyalás (lehetnek ezen belül is fejezetek, alfejezetek). Általában a dolgozat 80-82%-a. A tárgyalás gondolati vezérelve: „Mondd el, amit el akarsz mondani!" A tárgyalást – az áttekinthetőség miatt – mindenképpen több fejezetre kell felosztani. Itt lehet részletesen ismertetni a kutatási módszert, az anyaggyűjtést. Itt célszerű áttekinteni a téma szakirodalmát. Itt kell bemutatni saját álláspontunkat, adatainkat, véleményünket stb. Az elrendezés lehet időrend szerint, oksági kapcsolat szerint vagy logikai viszonyok szerint. Itt kell elhelyezni a dolgozat témájától függően az illusztrációkat, idézeteket, riportrészleteket, statisztikákat, adatokat stb. Ez utóbbiak összes terjedelme nem haladhatja meg a dolgozat 10%-át! A Tárgyalás utolsó fejezetében a saját eredményeket kell bemutatni: miben járultunk hozzá a témához, mivel gazdagítottuk az adott téma irodalmát vagy módszereit, eljárásait, szempontjait stb.
- Befejezés (lehetnek ezen belül fejezetek, alfejezetek). Általában a dolgozat 8-10 %-a. A befejezés gondolati vezérelve: „Mondd el, hogy mit mondtál el!" A Befejezés összefoglalja a dolgozat mondanivalóját, rámutat a fejezetek közötti összefüggésekre, kijelöli a további feladatokat akár a dolgozat írója, akár a téma más kutatója számára. A Befejezést célszerű összehangolni a Bevezetéssel, látszódjon benne a Bevezetés célkitűzéseinek a megvalósulása.

3. Kötelező járulékos részek a dolgozat végén:

- Rezümé: Rövid összefoglalás, áttekintés, tartalmi kivonat (max. 1 oldal). Röviden tartalmazza a dolgozat témáját, a témaválasztás indoklását, az esetleges szakirodalmi kapcsolódásokat, a módszereket, az eredményeket, az alapvető következtetéseket.
- Irodalomjegyzék: Fontos tájékoztatás a szerző szakirodalmi jártasságáról. Azokat a műveket kell felsorolni, amelyeket a dolgozat írója valóban felhasznált (tehát amelyre utalt, hivatkozott, vagy amelyikből idézett a szövegben). Az irodalomjegyzéket a szerzők nevének ábécésorrendjében kell megadni, esetleg lehet csoportosítani (magyar nyelvű vagy idegen nyelvű forrás, másodlagos irodalom, önálló kötetek, tanulmányok, jogszabályok/törvények, egyéb források stb.). Az irodalomjegyzékben szerepeljen a témának megfelelő számú releváns tétel (amennyiben a téma indokolja, idegen nyelvű irodalom is szükséges)!
- Mellékletek (adattár, táblázatok, ábrák, kérdőívek stb.) Sok esetben, ha nem teszi zsúfolttá a Tárgyalást, akkor célszerűbb ott elhelyezni a táblázatokat, ábrákat – ezekben az esetekben a melléklet nem kötelező!

- Záradék: A hallgató a szakdolgozat záradékában nyilatkozik arról, hogy a szakdolgozat saját szellemi terméke, azt más szakon szakdolgozatként nem nyújtották be, és csak a megjelölt segédeszközöket használta. A nyilatkozattétel kötelező (lásd TVSZ 40.§ (7.). A nyilatkozat formanyomtatványa: *Nyilatkozat a diplomamunka szerzőségi szabályainak betartásáról* (lásd melléklet).
- Igazolólap: A minimum három konzultációs alkalmat igazoló lapot a szakdolgozati nyilatkozat után kérjük beköttetni (lásd melléklet).

Tagolás – Mikroszerkezet

- A bekezdés: A szöveg tagolását teszi lehetővé. Egy bekezdés mondatai között szoros kapcsolat van. A bekezdés (a beljebb kezdés) megkönnyíti a szöveg áttekintését és befogadását. A bekezdés 0,5 cm legyen.
- Írásjelek: Tudományos művekben a kijelentő mondat használata a gyakori és a megfelelő. Ezzel együtt a munkát természetesen színesíthetik – gondolatilag a tudományos szövegbe illeszkedve és a megfelelő módon és helyen használva – más modalitású (pl. kérdő) mondatok.. Kettőspont felsorolásoknál használatos. Közbevetést vesszővel, gondolatjellel, zárójellel illeszthetünk be.
- Az idézés és a hivatkozás: Az idézet a hitelességet, az álláspontunk (gondolatmenetünk) megerősítését és a témában való jártasságot is jelzi. Idézhetünk olyan szöveget, amellyel egyetértünk, de olyat is, amellyel nem, ám minden esetben jelezni kell a saját álláspontunkat az idézettel kapcsolatban (vagy az idézet előtt, vagy az idézet után). Az idézés lehet szó szerinti vagy tartalmi, de minden esetben meg kell adni az idézet helyét. Idegen nyelvű kötetből vett idézetnél meg kell adni az eredeti nyelvű szöveget is a fordítás ellenőrzése miatt. Ilyenkor közölni kell, hogy a fordítás tőlünk vagy más fordítótól származik-e. Általában az első előforduló lábjegyzetben kell jelezni, hogy „Amennyiben külön nincs jelölve, a fordítások a szerzőtől származnak". Idézeten belüli idézetnél a lúdlábjel (»idézett szöveg«) használatos (hármas idézés esetén az aposztróf ('idézett szöveg'). Az idézett szövegben a kihagyott részt három ponttal jelöljük (nagyobb kihagyott rész esetén három pont szögletes zárójelben). […] Az idézetben levő elírást, sajátosságot, helyesírási hibát szögletes zárójelbe tett [sic!] jelzéssel láthatjuk el. Amennyiben idézetünk nem az eredeti mondat elején kezdődik, akkor az idézőjel után szögletes zárójelbe írt három ponttal kezdünk ([…]). Közismert tényekre, általánosan elterjedt ismeretekre ne hivatkozzunk! A dolgozat a jellegének megfelelően elegendő számú, a releváns szakirodalomból vett idézetet tartalmazzon! Amennyiben a téma indokolja, idegen nyelvű idézés is szükséges.
- A hivatkozás és az irodalomjegyzék formájáról: A diplomamunkában bármilyen – az adott szakma által elfogadott – típus következetes használata megengedett. Fontos, hogy az adatok lehetővé tegyék az adott dokumentum azonosítását. Tájékoztatásul itt látható egy minta:

  1. Önálló kötet esetén:

  Kron, F.W. 2003. *Pedagógia.* Ford. Horváth Ágnes – Viniczay Zsuzsa – Zalán Péter. Budapest, Osiris. (Oldalszám megadásával: Kron, F.W. 2003. Pedagógia. Ford. Horváth Ágnes – Viniczay Zsuzsa – Zalán Péter. Budapest, Osiris, 15.)

  2. Szerkesztett kötet esetén:

  Dombi Alice – Oláh János – Varga István (szerk.) 2004. *A neveléselmélet alapkérdései.* Gyula, APC-Stúdió.

  3. Kötetben lévő tanulmány esetén:

  Oláh János 2004. A nevelés és a nevelési folyamat. In Dombi Alice – Oláh János – Varga István (szerk.) 2004. *A neveléselmélet alapkérdései.* Gyula, APC-Stúdió, 6–13.

  4. Folyóiratban lévő tanulmány esetén:

Zrinszky László 1995. Filozófia és neveléstudomány. In *Iskolakultúra.* 1995/23. 72–75.
5. Internetes forrás esetén:
A 110/2012. (VI. 4.) kormányrendelet. www.magyarkozlony.hu/pdf/13006 (2012. szeptember 25.)

- Speciális szakmai szempontok, előírások érvényesülése esetén – pl. idézés kéziratból, kutatási anyagból, a Bibliából, egyházi dokumentumokból stb.; mértékegységek, matematikai jelek, képletek, grafikonok, diaképek, fotók stb. használata; görög, héber, arab, … nyelvű szövegek szerepeltetése – a témavezető útmutatása a követendő. Ezekben az esetekben hasznos segédkönyv lehet az alábbi mű: Gyurgyák János 1997. *Szerzők és szerkesztők kézikönyve.* Budapest, Osiris Kiadó.

Nyelvhelyesség és helyesírás

A szakdolgozat nyelvhelyessége és helyesírása meg kell, hogy feleljen az általános nyelvi formáknak és szabályoknak, továbbá a szakdolgozat készítőjének helyesen kell használnia az adott tudományterület szaknyelvét is.

A diplomamunka külső borítója:

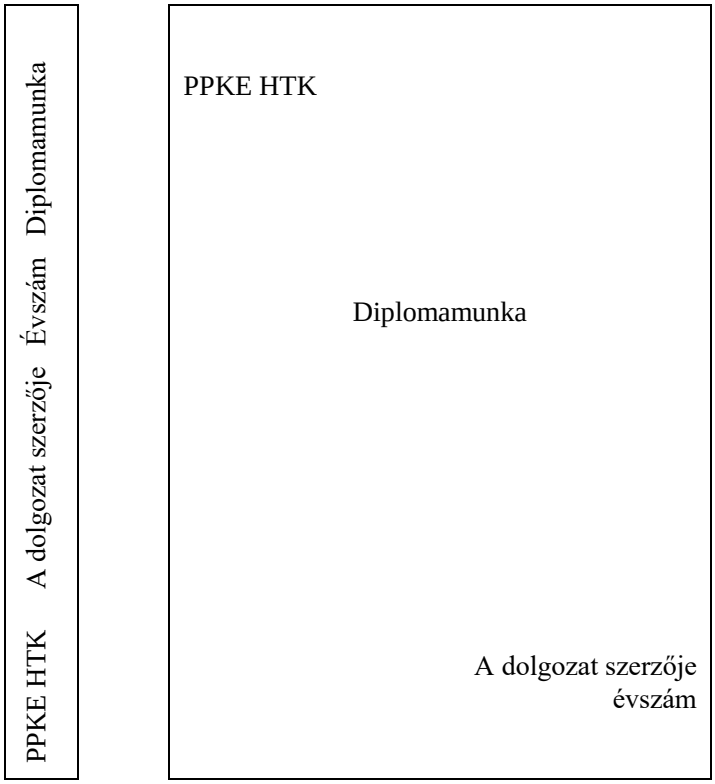

A diplomamunka belső borítója:

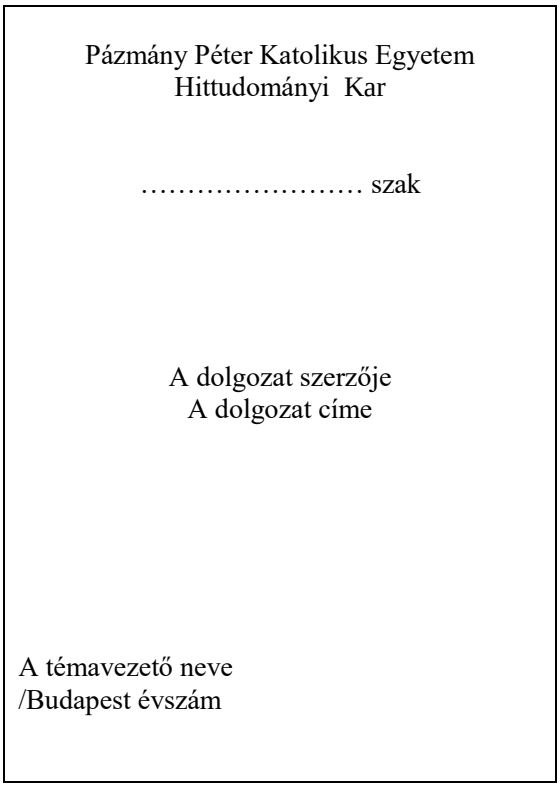

Nyilatkozat a szakdolgozat szerzőségi szabályainak betartásáról

Alulírott……..…… (Netpun kód:…….) jelen nyilatkozat aláírásával kijelentem, hogy a ……..... című szakdolgozatomat magam készítettem, azt semmilyen formában (szakdolgozatként, szemináriumi dolgozatként, pályaműként, versenydolgozatként, …), sem ezen, sem más egyetemen és szakon, sem én sem más nem adta be értékelésre.

Mindezek alapján jelen dolgozat önálló munkám, annak elkészítésekor betartottam a szerzői jogról szóló 1999. LXXVI törvény szabályait, valamint az egyetem által előírt, a dolgozat készítésére vonatkozó szabályokat, különösen a hivatkozások és idézések tekintetében.

Fentieken kívül kijelentem, hogy az önállóságra vonatkozóan, a dolgozat készítése közben konzulensemet nem tévesztettem meg.

Budapest, 20.....

…….....……

Aláírás

Igazolólap
(Szakdolgozat-konzultációs lap)

Szerző (név, Neptun-kód, szak):
Cím:
Témavezető (név, beosztás, munkahely):
A szakdolgozat bírálat elsődleges szempontja: elméleti, gyakorlati, kutatás alapú (a megfelelő aláhúzandó).

A konzultáció időpontja	A konzultáció témája	A témavezető aláírása

A szakdolgozat benyújtásra alkalmas / nem alkalmas.

Budapest, 20

…… ……..
Hallgató aláírása Témavezető aláírása

SZAKDOLGOZAT- ÉRTÉKELŐ LAP

Szerző (név, Neptun-kód, szak)**:**	**Bíráló** (név, beosztás, munkahely)**:**	
Cím:	**Érdemjegy** (betűvel és számmal)**:**	
Értékelési szempontok		**Pontszám (1–5)**
Témaválasztás (a témaválasztás relevanciája, aktualitása, eredetisége, feldolgozhatósága, indoklása a tanárképzés szempontjából)		
Szerkezet, felépítés, koherencia (a tartalomjegyzék felépítése, a dolgozat felépítése, tagolása, áttekinthetősége, az ábrák, képek, grafikonok, elhelyezése, minősége)		
Nyelvi megfelelés (helyesírás, nyelvhelyesség, stílus, a tudományos értekezés műfaji követelményeinek való megfelelés, a szakterminológia helyes használata (idegen nyelvű dolgozat esetében is))		
Szakirodalom, idézés, hivatkozás, utalás (ezek mennyisége, minősége, relevanciája, a szakirodalom felhasználásának, feldolgozásának módja, az idézés szabályainak a betartása, az idézett gondolatokkal kapcsolatban a saját álláspont jelzése)		
Elmélet[1*] (a szükséges elméleti alapok ismerete és feldolgozása, szintetikus látásmód, releváns és koherens következtetések, a saját eredmények és állítások argumentációja, valamint gyakorlati hasznossága, jelentősége)		
Gyakorlat** (a szükséges elméleti háttér ismerete, a gyakorlati tapasztalatok bemutatása, a szaktárgynak való megfelelés, a tanítási módszer kidolgozottsága, a tanításhoz szükséges segédletek bemutatása, az adott jogszabályoknak/előírásoknak való megfelelés (törvény, Nat, kerettanterv stb.))		
Kutatás** (az empirikus kutatást minden elemének – elméleti alap, módszer, hipotézis/kérdésfeltevés, kutatásleírás, elemzés, összevetés, értékelés – megléte, a gyakorlatra vonatkozó következtetés minősége)		
A bíráló személyes véleménye (összbenyomás, eredetiség, kiemelkedő eredmények, stílus, értékelhető sajátosságok stb.)		
Végső érdemjegy		

A szakdolgozat összesen 25 ponttal értékelhető.
A pontszámok jegyekké a következő átváltókulcs szerint alakulnak:

0–5 pont: elégtelen (1), 6–10 pont: elégséges (2), 11–15 pont: közepes (3), 16–20 pont: jó (4), 21–25 pont: jeles (5)

* A szakdolgozatról a bírálat előtt el kell dönteni, hogy elméleti, gyakorlati vagy kutatás alapú-e (ezt az igazolólapon kell jelezni) és a megfelelő szempont szerint kell értékelni.

3.sz. melléklet

A PORTFÓLIÓ

Az osztatlan tanárképzés záróvizsgájának kitüntetett eleme a szakdolgozat. A szakdolgozat két önálló dokumentumból áll: a *Szakdolgozat* nevet viselő, tudományos igényű elméleti munkából és a hallgató tanári munkáját dokumentáló és elemző *Portfólió*ból. A kiegészítő két féléves levelező képzésben résztvevő hallgatók csak a szakdolgozat második részét, azaz a *Portfóliót* kell elkészítsék.

A 8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet előírja, hogy a képzés és a képzéshez kapcsolódó gyakorlatok részeként minden hallgató portfóliót készítsen, amelyet a záróvizsgán megvéd: „a záróvizsga része a képzés során készült, a szakmai gyakorlatokat is bemutató és feldolgozó, a tanárjelölt felkészülését, saját fejlődését értékelő dokumentumgyűjtemény, portfólió, amely a tapasztalatok neveléstudományi szempontú, tudományos alaposságú bemutatása, elemzése és értékelése. Bizonyítja, hogy a hallgató képes önreflexióra, a képzés különböző területein elsajátított tudását integrálni és alkalmazni, a munkája szempontjából meghatározó tudományos, szakirodalmi eredményeket, továbbá a tanítás vagy a pedagógiai feladat eredményességét értékelni.”

A portfólió tehát a hallgató munkáiból összeállított célirányos gyűjtemény, amely készítőjének mindkét tanári szakján tett erőfeszítéseit, fejlődését és eredményeit mutatja be. A portfólióban megjelenő munkák gyűjtése, válogatása és az önreflexiók elkészítése a hallgató feladata.

A záróvizsga részét képező portfólió egyszerre bemutató és értékelési portfólió.

Bemutató portfólió, mert a tanárjelölt tanári felkészülés folyamatában elvégzett tevékenységei során készített és elemzett dokumentumait, eredményeit tartalmazza. Értékelési portfólió, mert a tanári szakon előírt képzési és kimeneti követelmények, azaz a tanári kompetenciák teljesítését hivatott dokumentálni, bemutatni és elemezni. A tanárjelölt kompetenciáit bizottság értékeli a portfólió dokumentumainak áttekintése és a záróvizsga során a portfólióval kapcsolatban felmerülő kérdésekre adott válaszok alapján.

A pedagógusjelölt portfóliója tehát olyan önállóan válogatott dokumentumok és reflexióik gyűjteménye, mely a két – a fejlődést bemutató és a tanári kompetenciák értékelését lehetővé tevő – funkciót egyszerre tölti be.

A portfólió célja

A portfólió-készítés célja a hallgató folyamatos szakmai fejlődésének nyomon követése és bemutatása, amely magába foglalja pedagógiai tudásának és a tanító-nevelő munkáról alkotott nézeteinek gyarapodását és elmélyülését, valamint felvázolja további fejlődésének lehetséges irányait, módjait. A portfólió készítése során a tanárjelölt az önszabályozó tanulás gyakorlásával folyamatos szakmai fejlődésének tudatos és felelős résztvevőjévé válik.
A portfólió műfaji és tartalmi sajátosságai a szakmai környezet számára is láthatóvá, értékelhetővé teszik a pedagógusjelölt felkészültségét, kompetenciáit, ezért a portfolió írójának az egyetemi tanulmányokhoz kötődő – mind az elméleti, mind a gyakorlati – képzés során

elvégzett munkáit újra át kell tekintenie abból a szempontból, hogy mely dokumentumok alapján tudja komplex módon bemutatni saját tanári kompetenciáit, szakmai fejlődését. A dokumentumok kiválogatásában a tanárjelöltet támogatják a gyakorlatot kísérő szemináriumok vezetői, a vezetőtanárok és a mentorok.

A portfólió általános tartalma

A portfóliónak az alábbi öt területhez tartozó tevékenységek dokumentumait kell tartalmaznia oly módon, hogy alkalmas legyen a hallgató egyéni tanulási útjának nyomon követésére. Az egyes munkáknál jelezni kell, hogy a képzés mely szakaszában készültek, mely tantárgyhoz, gyakorlathoz kötődnek. A dokumentum minden esetben a hallgató saját tevékenységét és személyes szerepvállalását kell, hogy a középpontba helyezze.

1. A hallgatónak az egyetemi tanulmányai során a különféle tantárgyakhoz kapcsolódóan készített saját munkái. Kötelezően tartalmaznia kell szakmódszertani jellegű munkát, valamint a pszichológiai és a pedagógiai területhez fűződő (minimálisan egy-egy) munkát is, amely lehet például:
    - esszé, szemináriumi dolgozat,
    - kutatási beszámoló,
    - óralátogatási jegyzőkönyv,
    - tananyagtervezés és/vagy -fejlesztés, taneszközkészítés,
    - szociometria,
    - esettanulmány,
    - tanulói személyiségprofil leírása.
2. A hallgató iskolai tanítása során készített dokumentumok bemutatása, például:
    - tervezési dokumentumok (óratervek, tématervek, programcsomagok, projektleírások stb.),
    - a tanításhoz készített segédanyagok (program, szemléltetőeszköz, makett stb.),
    - az értékeléssel kapcsolatos dokumentumok (feladatbank, dolgozatok stb.),
    - az IKT-eszközök használatának bemutatása (digitális tábla, honlap, távoktatás, e-learning stb.),
    - a tanítási gyakorlat során végzett óramegfigyelések (hospitálások) tanulságai,
    - a hallgató tanítványainak reflexióval ellátott munkái.
3. A hallgató tanítási órán kívüli tevékenységének dokumentumai, például:
    - szabadidős tevékenység,
    - a tanulói önkormányzat támogatáshoz kapcsolódó feladatok,
    - a tehetséggondozás területén végzett tevékenység,
    - sajátos nevelési igényű tanulókkal végzett tevékenység.
4. Az iskola mint szervezet működésének megismerése és az ezekhez fűzött reflexiók célirányos, tömör bemutatása, például:
    - az iskola helyi tantervének értékelő, elemző bemutatása,
    - szülői értekezleteken szerzett tapasztalatok bemutatása,
    - nevelőtestületi értekezleteken szerzett tapasztalatok bemutatása,
    - a munkaközösségek működésének bemutatása,
    - a szülőkkel való együttműködés formáinak a bemutatása,
    - az iskola és környezete közötti együttműködés bemutatása.
5. A hallgató szakmai fejlődésében szerepet játszó szakmai és személyes együttműködés, felelősségvállalás leírása (összesen 3–10 oldal), például:

- tanulságos nevelési helyzetek, amelyeket a kollégákkal, szülőkkel és egyéb szereplőkkel közösen oldottak meg,
- fontos szakmai viták,
- iskolán kívüli szakmai tapasztalatcserék,
- szakmai szervezetekkel való együttműködés,
- munkaközösségek munkájába való bekapcsolódás,
- szakköri tevékenységek,
- továbbképzések, tanfolyamok, tréningek,
- szakmai vélemények, értékelések, visszajelzések a kollégáktól, pedagógusoktól, mentortól, szaktanároktól vagy más, a hallgatóval együttműködő kollégától.

1. **A portfolióírás módszertani kérdései**

A portfólió dokumentumait minden esetben reflektív módon szükséges megírni. A reflexió az ismeretek, a tapasztalatok és a bemutatott pedagógiai tevékenység végiggondolását, elemzését jelenti. A reflexió mutatja be azt, hogy a jelölt a pedagógiai folyamatban hogyan hoz döntéseket, mit miért tesz. Ez teszi lehetővé saját pedagógiai gyakorlatának kritikus vizsgálatát, ami a szakmai fejlődés alapja.

A reflexió három részre tagolódhat:

1. Leírás: a pedagógiai helyzet ismertetése, ha ez már a dokumentumban korábban megtörtént, csak utalás a dokumentum megfelelő pontjaira.
2. Elemzés/érvelés: annak indoklása, hogy a tanárjelölt miért teszi azt, amit tesz, és miért választja adott helyzetben azt a megoldást, amelyet választ. (A cselekvés előtti reflexió.)
3. Önértékelés: annak mérlegelése, hogy milyen következményekkel jártak a tanárjelölt cselekedetei az érdekelt felekre, leginkább a tanulókra és önmagára nézve, és mit kellene esetleg változtatni a gyakorlaton. (A cselekvés utáni reflexió.)

A tanári kompetenciákra figyelő reflexió hozzájárul a jelölt oktatási-pedagógiai célkitűzéseinek finomításához, a tanári kompetenciakövetelmények teljesítése céljából megfogalmazott személyes feladatok tervezéséhez.

A hallgató a portfólió összeállításánál figyeljen a dokumentumok kidolgozottságának színvonalára, mivel egy rövid, vázlatos dokumentum nem alkalmas arra, hogy a későbbiekben bemutatott szempontok alapján a kompetenciákat értékelni lehessen. Fontos továbbá, hogy a portfólió dokumentumai a hallgató tanári tevékenységeinek széles köréből nyújtsanak komplex képet.

4. A portfolió szerkezete és terjedelme

A portfolió 3 fő szerkezeti részből áll:

1. Bevezetés: a közösségi pedagógiai gyakorlat, a tanítási gyakorlatok, valamint a hallgató egyéb oktató-nevelő munkában szerzett tapasztalatainak színhelyéül szolgáló intézmények rövid bemutatása, a tanárjelölt tevékenységeinek tömör leírása. (Ez a rész az olvasó számára tartalmaz nélkülözhetetlen információkat, a részletes leírás, elemzés a portfolió második részében szükséges.)
2. A tanárjelölt kompetenciáinak bemutatásához szükséges dokumentumok gyűjteménye (a részletes leírást l. *A portfolió dokumentumai* című részben.)
3. Összegzés: önértékelés, melyben a hallgató reflektál saját munkájára, számot ad tanári erősségeiről és a még fejleszteni kívánt területekről a gyakorlatok során kapott vezetőtanári, mentortanári és egyéb kollegiális visszajelzések és értékelések alapján, valamint a tanított osztályokban a gyerekekkel kitöltetett értékelő lapok figyelembe vételével. (A tanári értékeléseket, illetve a gyerekek értékelésének összegzését mellékletként kérjük csatolni.)

A portfólió elején tartalomjegyzék összesíti a benne szereplő dokumentumokat. Az írásbeli dokumentumok mellett a portfólióban elhelyezhetők fényképek, rajzok és CD-k is. A portfóliót egy kinyomtatott példányban és egy elektronikus példányban (CD) kell benyújtani. Ugyan a portfólióhoz külön témavezetőt felkérni nem kell, a feladatok teljesítéséhez és különösen a reflexiók elkészítéséhez a pedagógiai-pszichológiai és a tanításkísérő szemináriumok vezetői nyújtanak konzultációs segítséget.

A portfolió terjedelme minimum 90, maximum 130 oldal.

5. A portfólió dokumentumai

A portfólióba kerülő dokumentumok segítségével a jelöltnek bizonyítania kell a tanári pályán való sikeres működéshez szükséges kompetenciáinak meglétét. E cél eléréséhez úgy kell kiválogatni meglevő munkáit, hogy azok alkalmasak legyenek ezek bemutatására. A fenti négy tartalmi területről a portfóliónak mindenképpen tartalmaznia kell az alábbi dokumentumokat:

- a tanárjelölt egyetemi tanulmányai során készült szakmódszertani, pedagógiai vagy pszichológiai munka (1 db),
- a szaktárgyi tanítási gyakorlat és/vagy összefüggő egyéni szakmai gyakorlat során készült, az iskola mint szervezet működéséhez kapcsolódó munka (1db),
- a szaktárgyi tanítási gyakorlat és/vagy összefüggő egyéni szakmai gyakorlat során készült óraterv kiegészítő anyagokkal, táblaképpel, az óra felépítésének és választott munkaformáinak indoklásával, a megvalósult órával kapcsolatos reflexiókkal (szakonként 1 db),
- a szaktárgyi tanítási gyakorlat és/vagy összefüggő egyéni szakmai gyakorlat során készült tematikus terv (szakonként 1 db),
- a szaktárgyi tanítási gyakorlat és/vagy összefüggő egyéni szakmai gyakorlat során készült hospitálások összegzése, elemzése, a hasznos tapasztalatok számba vétele (szakonként 1 db),
- a pályaismereti, szaktárgyi tanítási gyakorlat és/vagy összefüggő egyéni szakmai gyakorlat során készült egyéb oktatási (pl. SNI gyerekeknek készített speciális feladat, felmérő feladatlap, ismétlő-rendszerező feladatlap, készségfejlesztő módszerek (speciálisan az adott tantárgy

tanítására), egy sajátos tantárgy-pedagógiai eljárás bemutatása adott tananyagrésznél stb.) vagy nevelési (fegyelmezéssel kapcsolatos problémamegoldás, klikkesedéssel kapcsolatos problémamegoldás, a serdülők tanárral szembeni ellenállásának leküzdése, a tantárgy iránti érdeklődés felkeltése stb.) feladattal összefüggő dokumentum (minimum 3 db),

- egy konkrét nevelési probléma felmerülésének és kezelésének dokumentálása (minimum 1 db).

A portfólió értékelése

A portfóliót két előzetesen felkért bíráló érdemjeggyel értékeli az előre meghatározott szempontok alapján. A portfólió bírálóit a Tanárképző Központ jelöli ki. Bíráló lehet a neveléstudomány, a pszichológia és az érintett szakmódszertanok oktatója, valamint iskolai vezető- vagy mentortanár.

A portfólió értékelése a szakmai fejlődés megállapítását, azaz a tanári kompetenciák értékelését hivatott megvalósítani, ezért az értékelés a 8/2013. (I. 30.) EMMI rendeletben megfogalmazott tanári kompetenciák értékelésére alkalmas szempontok (indikátorok) és a bemutatásukra alkalmas dokumentumok alapján történik.

PORTFÓLIÓ-ÉRTÉKELŐ LAP

1. A tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesítése (egyéni fejlesztési terv, SNI gyerekkel való foglalkozás terve, a tehetséggondozó, felzárkóztató tevékenységek dokumentumai, az óratervek szintjén a differenciált fejlesztési célok és tanulói feladatok tervezése, a tananyagban rejlő sajátos személyiségfejlesztő lehetőségek bemutatása, diagnosztikus értékelés, egy sajátos eszköz vagy módszer bemutatása és alkalmazása a tanulók személyiségének a fejlesztésére stb.)	Pontszám 1-5-ig
• a tanulók értelmi, érzelmi, szociális és testi sajátosságaira egyaránt kiemelt figyelmet fordít • tudatosan teremt olyan pedagógiai helyzeteket, amelyek segítik a tanulók komplex személyiségfejlődését • tiszteletben tartja a tanulók személyiségét, tudatosan keresi a bennük rejlő értékeket • megismerteti a tanulókkal az egyetemes emberi, európai és nemzeti értékeket, és azok tiszteletére neveli őket • felelős értékválasztásra és konstruktív értékrend kialakítására ösztönzi a tanulókat • alkalmazza a tanulók sokoldalú megismerését szolgáló pedagógiai-pszichológiai módszereket • felismeri a tanulók személyiségfejlődési – és az esetleg jelentkező - tanulási nehézségeit, és kezeléséhez segítséget kér	
2. A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése (szabadidő-pedagógiai tevékenységek bemutatása, a csoportszerveződés vizsgálata, az osztály közösségi hálózatának vizsgálata, közösségi szabályok, értékek alkotása, kirándulás, látogatás szervezése, hospitálások tapasztalatai stb.)	Pontszám 1-5-ig
• megteremti az általa irányított nevelési, oktatási folyamat során az együttműködési képességek fejlődéséhez szükséges feltételeket • szakszerűen alkalmazza a konfliktusok megelőzésének és kezelésének módszereit • ösztönzi a tanulók közötti véleménycserét, fejleszti kommunikációs képességeiket, fejleszti a tanulókban az érvelési kultúrát • figyelembe veszi és értékként közvetíti a tanulók és tanulóközösségek eltérő kulturális, társadalmi hátteréből adódó sajátosságokat • a tanulókat egymás elfogadására, tiszteletére, kölcsönös támogatására, előítélet-mentességre neveli	
3. A szakmódszertani és a szaktárgyi tudás (szemináriumi dolgozat, fejlesztett tananyag, esettanulmány, tanterv, tanmenet elemzése, tankönyv elemzése, az óraterv szaktárgyi és szakmódszertani korrektsége, esszé, kutatási beszámoló, szociometria, hospitálások tapasztalatai stb.)	Pontszám 1-5-ig
• pedagógiai tevékenysége korszerű szaktudományos ismereteket és szemléletet tükröz • ismeri és alkalmazza a pedagógiai munka tartalmi meghatározására és szervezésére vonatkozó tantervi szabályozó dokumentumokat • ismeri és tudatosan alkalmazza a szakterülete, tantárgya sajátosságaihoz igazodó megismerési folyamatokat, nevelési, tanítási módszereket, eszközöket • fogalomhasználata szakszerű, az adott pedagógiai helyzethez igazodó	
4. A pedagógiai folyamat tervezése területén (tematikus terv, óraterv, egyéni fejlesztési terv, tanórán kívüli tevékenységek tervei, felmérés, értékelés tervezése stb.)	Pontszám 1-5-ig
• tervei készítése során figyelembe veszi a köznevelési intézmény vonatkozásában alkalmazott tantervi, tartalmi és az intézményi belső elvárásokat, valamint az általa nevelt, oktatott egyének és csoportok fejlesztési céljait • egységes rendszerbe illesztve tervezi az adott pedagógiai céloknak megfelelő stratégiát, folyamatot, munkaformát, módszereket, eszközöket • terveiben kiemelt szerepet kap a tanulók tevékenységeinek fejlesztése • épít a szociális tanulásban rejlő lehetőségekre • a tanulók optimális fejlődését elősegítő, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz igazodó, differenciált tanítási-tanulási folyamatot tervez • terveiben szerepet kap a tanulók motiválása, motivációjuk fejlesztése • megtervezi az oktatott csoportok értékelésének módszereit, eszközeit	
5. A tanulás támogatása	Pontszám 1-5-ig

(egyéni tanulást támogató tervek, feladatok, az óratervekben a sajátos nevelési és tanulási igényeknek megfelelő feladatok tervezése, a tantárgyi sajátosságokat bemutató tanulási feladatok tervezése, hospitálások tapasztalatai stb.)	
• a tanulás támogatása során épít a tanulók egyéni céljaira és szükségleteire, a gyermek- és tanulócsoport sajátosságaira • felkelti és fenntartja a tanulók érdeklődését • elemzi a tanulási folyamat során tapasztalt megértési nehézségeket • fejleszti a tanulók tanulási képességeit • támogatja a tanulók önálló gondolkodását	
6. A pedagógiai folyamatok és a tanulók értékelése (hospitálások tapasztalatai, mérőeszköz bemutatása, elemzése, értékelése, mérés-értékelés bemutatása, eredmények kiértékelése, diagnosztikus vagy formatív értékelés bemutatása, reflexiók stb.)	Pontszám 1-5-ig
• a tantervi tartalmakat a tanulók egyéni pedagógiai-pszichológiai szükségleteihez is igazodva, eredményesen és adaptívan alkalmazza • változatos pedagógiai értékelési módszereket alkalmaz • pedagógiai céljainak megfelelő ellenőrzési, értékelési eszközöket választ vagy készít • a tanulói tevékenység rendszeres ellenőrzésének eredményeit szakszerűen elemzi, • elősegíti a gyermekek, a tanulók önértékelési képességének kialakulását, fejlődését	
7. A kommunikáció, a szakmai együttműködés és a pályaidentitás (az iskolában mint szervezetben való tanári szerepvállalások bemutatása, a kollégákkal, szakmai közösségekkel való együttműködés bemutatása, a szülőkkel való együttműködés bemutatása, az osztálytermi kommunikáció bemutatása, egy nevelési helyzet kommunikációs elemzése, a tanulói visszajelzések bemutatása, elemzése stb.)	Pontszám 1-5-ig
• a tanulók nevelése-oktatása érdekében kezdeményezően együttműködik a pedagógusokkal, társakkal, kollégákkal, a pedagógiai munkát segítő szakemberekkel • a tanulókkal történő együttműködés elveit és formáit a tanulók személyiségfejlődését figyelembe véve alakítja ki és valósítja meg • tevékenysége során érthetően és hitelesen kommunikál • igényli a pedagógiai munkájával kapcsolatos rendszeres visszajelzéseket, nyitott azok befogadására • szakmai megbeszéléseken kifejti, képviseli az álláspontját, képes másokat meggyőzni, és ő maga is meggyőzhető	
8. Autonómia és felelősségvállalás (esettanulmány, személyes kompetenciatérkép, reflexiók, pedagógiai identitás- és pályakép, a továbbképzés lehetséges útjai)	Pontszám 1-5-ig
• tisztában van személyiségének sajátosságaival és alkalmazkodik a szerepelvárásokhoz • pedagógiai munkáját reflektivitás jellemzi • szem előtt tartja a nevelésetika alaptételét, miszerint a pedagógiai tevékenység nem okozhat kárt, sem tananyag, sem módszer, sem szakmai mulasztás által • fontos számára szakmai tudásának folyamatos megújítása, megszerzett tudását a pedagógiai gyakorlatában eredményesen alkalmazza	
A portfólió összesített érdemjegye	

A nyolc kompetencia összesen 40 ponttal értékelhető, két bíráló esetén a szerezhető összpontszám 80 pont. A pontszámok jegyekké a következő átváltó kulcs szerint alakulnak:

0–16 pont: elégtelen (1)
17–32 pont: elégséges (2)
33–48 pont: közepes (3)
49–64 pont: jó (4)
65–80 pont: jeles (5)

A portfóliót (egy nyomtatott és egy digitális példányban) a Tanárképző Központ titkárságán, tavaszi félév esetén május 10-ig, őszi félév esetén december 10-ig kell leadni.

Ajánlott irodalom

Falus Iván – Kimmel Magdolna (2003): *Portfólió*. Gondolat Kiadói Kör, Budapest.
Falus Iván (2004, szerk.): *Didaktika*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
Kollár Katalin – Szabó Éva (2004, szerk.): *Pszichológia pedagógusoknak.* Osiris Kiadó, Budapest.
Kagan, Spencer (2001): *Kooperatív tanulás.* Ökonet, Budapest.
Gordon Győri János (2004): *Tehetségpedagógiai módszerek.* Oktatás-módszertani Kiskönyvtár, VII. kötet. Gondolat Kiadó, Budapest.
M. Nádasi Mária (2003): *Projektoktatás.* Oktatás-módszertani Kiskönyvtár, V. kötet. Gondolat Kiadó, Budapest.
Petriné Feyér Judit (2004): *A problémaközpontú csoportmunka.* Oktatás-módszertani Kiskönyvtár, VI. kötet. Gondolat Kiadó, Budapest.
Szivák Judit (2003): *A reflektív gondolkodás fejlesztése*. Oktatás-módszertani Kiskönyvtár, III. kötet. Gondolat Kiadó, Budapest.
Szivák Judit (2010): A reflektív gondolkodás fejlesztése. Budapest, Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége. http://tehetseg.hu/konyv/reflektiv-gondolkodas-fejlesztese (2019.02.15.)

8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet a tanári felkészítés közös követelményeiről és az egyes tanárszakok képzési és kimeneti követelményeiről https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1300008.EMM (2019.02.15.)

Antalné Szabó Ágnes – Hámori Veronika – Kimmel Magdolna – Kotschy Beáta – Móri Árpádné – Szőke-Milinte Enikő – Wölfling Zsuzsanna (2013): *Útmutató a pedagógusok minősítési rendszeréhez.* Budapest, Oktatási Hivatal.

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/unios_projektek/kiadvanyok/utmutato_pedagogusok_minositesi_rendszerehez_v3.pdf (2019.02.15.)

Ajánlott irodalom

Antalné Szabó Ágnes – Hámori Veronika – Kimmel Magdolna – Kotschy Beáta – Móri Árpádné – Szőke-Milinte Enikő – Wölfling Zsuzsanna (2013): *Útmutató a pedagógusok minősítési rendszeréhez.* Budapest, Oktatási Hivatal.https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/unios_projektek/kiadvanyok/utmutato_pedagogusok_minositesi_rendszerehez_v3.pdf (2019.02.15.)

Falus Iván – Kimmel Magdolna (2003): *Portfólió*. Gondolat Kiadói Kör, Budapest.

Falus Iván (2004, szerk.): *Didaktika*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Gordon Győri János (2004): *Tehetségpedagógiai módszerek.* Oktatás-módszertani Kiskönyvtár, VII. kötet. Gondolat Kiadó, Budapest.

Kagan, Spencer (2001): *Kooperatív tanulás.* Ökonet, Budapest.

Kollár Katalin – Szabó Éva (2004, szerk.): *Pszichológia pedagógusoknak.* Osiris Kiadó, Budapest.

M. Nádasi Mária (2003): *Projektoktatás.* Oktatás-módszertani Kiskönyvtár, V. kötet. Gondolat Kiadó, Budapest.

Petriné Feyér Judit (2004): *A problémaközpontú csoportmunka.* Oktatás-módszertani Kiskönyvtár, VI. kötet. Gondolat Kiadó, Budapest.

Szivák Judit (2010): A reflektív gondolkodás fejlesztése. Budapest, Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége. http://tehetseg.hu/konyv/reflektiv-gondolkodas-fejlesztese (2019.02.15.)